

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 «
 Holyben házhöz hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az adóreform.

Az 1848. VIII. törvénycikk, mely a közös teherviselésről szól, a következő alapelvek kifejezésével van bevezetve: „Magyarország és a kapcsolt részek minden lakosai minden közterhet különbség nélkül egyenlően és aránylagosan viselk”. Hatvan év múlt el, hogy ezt a törvényt meghozták és hatvan év óta nem sikerült ennek az intenciónak azt a részét valóvá tenni, hogy az az aránylagos teherviselés a gyakorlatban végrehajtsék. Így lett az egyenlő adóviselés nagy igazságtalanságok forrásává, így lett a mi adórendszerünk már évtizedek óta tarthatatlanná.

Wekerle Sándor első miniszterelnöksége idején már érezték ezt a kiáltó igazságtalanságokat és már akkor elkezdte koncipálni azt az adóreformot, mely az egyenlő adóviselés elvét kiegészíti az aránylagos teherviseléssel. Tizenhat év előtt el is készült koncepciójának általános részével és ezt egy nagy adóreform elaborátumában dolgozta fel, de a részletekre már nem maradt ideje. El kellett hagynia a miniszterelnöki és a pénzügyminiszeri széklet és elaborátuma örökségképpen az öt követő kormányra maradt. Széll Kálmán a maga miniszterelnöksége idején komolyan foglalkozott azzal a tervvel, hogy Wekerle elaborátuma alapján elkészítse az adóreformot, de neki sem jutott annyi ideje, hogy ezzel elkészüljön. És így, amint ezt Széll Kálmán a pénzügyi bizottság múlt ülésén lelkes szavakkal fejezte ki, a miniszterelnökségbe és pénzügyminiszerségbe visszatért Wekerlenek juttatta a Gondviselés azt a szerepet, hogy a mit tizenhat év előtt kezdett, azt ő fejezhesse be. És Wekerle tényleg be is fejezte. Ugyanazok a célok és intenciók melyek tizenhat év előtt, midőn az ő pénzügyminiszersége következtében Magyarország pénzügyei a legrózsásabban állottak, ugyanazok a célok és intenciók vezették most is, mikor a sok mulasztás pótlásainak folyományaként az állami pénzügyek eljutottak ahhoz a ponthoz, hogy az államháztartás egyensúlyának nagy érdekei a további kiadásokban megállást követelnek. Wekerle intenciói változatlanok maradtak. Ő előtte most is az lebeg, ami tizenhat év előtt, hogy t. i. az adóreform terén le kell

térni a merev fiskális szempontok rideg magaslatairól és át kell térni a gazdasági, a szociális igazságok és főként a teherviselési és versenyképességi elvek termékenyítő talajára. Ezért alkotta adóreformját úgy, hogy az egyes ágak kontingentálásával egyrészt határt szabjon annak, hogy a kincstár többet ne szedhessen be, — mint a mennyi gazdasági és szociális szempontból megengedhető; ezért hozta be az adómentes létminimumot, amely által sok százezer kis existencia felszabadul minden adóteher alól; ezért szállította le az adókulcsot a földadónál és a kereset-adónál; ezért törölte el a kereseti adó I. és II. fokozatát, mely a fejadók középkori intézményén alapult; és ezért hozta be az általános jövedelmi adót, amely azonban az adókulcs leszállításával, szemben a létminimummal, az igazságos és arányos teherviselési képességet mutatja ki és azt célozza, hogy senki sem bujhasson ki könnyen szertelenül nagy jövedelmeivel az igazságos megadóztatás alól és ezzel ne hárítsa át az állam terheit oly vállakra, amelyek ezeket kevésbé bírják ki.

Ezek Wekerle adóreformjának alapelvei, melynek keresztül vitele egyértelmű az adó leszállítással.

A pénzügyi bizottság ülésén maga Wekerle jelentette ki azt, hogy el van készülve arra, hogy az első években a kincstár bevételei ezen reform következtében apadni fognak. És mégis, hogy van az, hogy ezen pozitív igazság és jogos aggodalommal szemben a közönség körében nyugtalanságot tudtak kelteni az adóreform célja és irányzata ellen és el tudták terjeszteni a félelmet, hogy a szóban forgó adóreform adóemelést jelent és hogy az adózók vállairól a terhek nemcsak levételei nem fognak, hanem dacára az adókulcs leszállításának még nagyobb terhek fognak származni belőle!

Ennek a sajátságos jelenségnek vizsgálata szintén egyik fontos momentumát képezte a pénzügyi bizottság tárgyalásának és több szóval, köztük Buza Barna képviselő nagyon helyesen definiálta ennek okát. Ez az ok pedig, hogy vannak igenis, akik eddig a könnyen szerzett jövedelmeket eltudták titkolni az adókövető bizottság előtt és ezek érezvén azt, hogy ezen hamis erkölcssten játék a

szőnyegen levő adóreform következtében tovább nem lesz folytatható, a rendelkezésükre álló eszközökkel el tudták hitetni a más adó-ágba tartozókkal is, hogy a törvényjavaslat azok ellen is irányul, és hamis számításokkal, az adatok önkényes csoportosításával fel tudták kelteni a bizalmatlanságot azon adóreformmal szemben, amely évtizedes igazságtalanságoknak és a mai adórendszer természetellenes alapjának célszerű és igazságos megváltoztatásával első sorban nem a kincstár érdekeit, hanem ezzel harmonikusan a gazdasági erők kimelését és lábraállítását akarja elérni,

Nagyon helyesen mondta Buza Barna, hogy ennek az adóreformnak mielőbbi tárgyalása azért szükséges, hogy az egész ország meggyőződjék róla, hogy a mesterségesen szított bizalmatlanság és félelem nemcsak alaptalan, hanem éppen ellenkezője igaza annak, amit az adóreform ellenfelei abba belemagyaroznak. Ebben Buza Barnának teljesen igaza van és az egész pénzügyi bizottság annyira átértézte ezt, hogy zajos éljenzással honorálta a miniszterelnök felvilágosításait és őszinte vallomásait, az a képviselő pedig, aki eddig a mesterséges bizalmatlanság tartalmát félreértette és ezért indokoltan gondolta azt az indítványt, hogy az adóreform a jövő országgyűlésre halasztassék, ezen indítványát ünnepélyesen visszavonta. Az adóreform tehát napirendre kerül és hogy napirendre kerüljön, kívánatosá teszik, nemcsak a közgazdasági, hanem a politikai szempontok is. Politikai szempontból is rendkívül fontos, hogy egy oly adóreform lépjen életbe, amely az igazságosan elosztott közteherviselés által felemelje és fokozza Magyarország konkurrencionális képességét, szemben Ausztriának nagy mértékben kifejlődött teherviselési képességével. Ez az igazság és pedig nagy horderejű igazság és ez tisztán fog állani az egész ország előtt, amikor a javaslat részleteivel a parlamenti tárgyalások alatt meg fog ismerkedni.

És azoknak jajgatása és mesterséges izgatása, akik eddig az egyéni önzés álláspontjából károsították az államot és illetéktelen hasznot húztak a jelenlegi adórendszer kiáltó igazságtalanságaiból: ezeknek jajgatása nem fogja megtéveszteni azoknak az adózó polgároknak ítélő

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár”-épület színház-oldal

Van szerencsém a n. é. közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a legújabb divatu és legjobb minőségű szöveteim raktáron vannak, melyekből a legújabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papságot az egyszerű és fekete áruimra, melyeket kizárólagosan a Főtisztelendő papság részére tartok. Állandóan nagy választék reverenda, szimáda és egyházi quadrátusokból. Rivétum viola és fekete színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélszerűbb hitremény,

szereket övének (cingulus, mely egyedül csak nálam szerezhető be.

Midőn a Főtisztelendő papság és n. nagyerdemű közönség becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka és jutányos ár volt, melytől eltérni a lüvében sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre utóda,
 polgári és papi szabó.

tehetségét, akik eddig az aránytalan tehermegosztás következtében áldozatai voltak a mai adórendszer visszasságainak. Az adóreform a kezelés egyszerűségeire is gondol, mert példátlan az az összevisszaság és megbízhatatlanság, mely a mai adókövetésben megnyilatkozik.

Wekerle maga hivatkozott rá, hogy neki magának, mint pénzügyminiszternek harcolnia kell a maga alantasaival és számtalan igazságtalanságot kell reparálnia, melyek a mai adórendszer utvesztőjében a jóhiszemű hivatalnokot és tévutra viszik. Az adóreform kiváló gondot fordít arra, hogy a hivatalnokok önkénye ne találjon teret szekaturákra és ne zárhassa el az orvoslás útját minden adózóra nézve.

Egyszóval az országnak oka van üdvözölni az adóreform napire tüzését és oka van érezni, hogy korszakalkotó átalakulás küszöbére jutott, egy olyan átalakulás küszöbére, melyen az államkincstár megszűnik az adózó közönségnek réme lenni, hanem ahelyett szolidaritásba lép az ország minden adózó polgárával, hogy a támogatás ne csak egyoldalú legyen és nemcsak a kincstár rakja zsebre, hanem, hogy a támogatás kölcsönös legyen. Egyszóval a nemzeti kormány ezen a téren is bebizonyítja, hogy komolyan törekszik a nemzet erejének gondozására és minden oly nyűg alól való felszabadítására, ami minden kormányának kötelessége lett volna, de amit nem minden kormány hordott szíven.

Képviselő jelölés Biharon. A Rigó Ferenc halálával megüresedett bihari képviselői mandátumért nem lesz oly nagy harc mint azt sokan hitték, aminek oka talán az, hogy nem

messze van az általános választás. Több kombináció volt, azonban a bihari függetlenségi és 48-as párt tegnap egyhangú jelölésével minden kombinációt megsemmisített. A párt tegnap ugyanis értekezletet tartott a jelölés tárgyában. Az értekezletet Fényes Zoltán vezette. Jelen volt a bihari függetlenségi és 48-as párt igen nagy része. A párt értekezletén egyhangúlag megállapodtak abban, hogy Nadányi Károly földbirtokost a biharmegyei függetlenségi és 48-as párt elnökét jelölik képviselőnek. Az értekezleten elhatározták még azt is, hogy a párt Fényes Zoltán vezetésével ma küldöttségileg fogja felkeresni Nadányi Károlyt, akit fel fognak kérni a jelölés elfogadására. Nadányi megválasztását biztosra veszik a kerületben, annál is inkább, mert vele szemben minden kombinációba hozott egyén elállott attól, hogy fel vegye vele a harcot. Csak a szocialisták állítanak jelöltet, valószínűleg Achim Péter személyében.

A koalíciós pártok és a bortörvény. A koalíciós pártok tegnap délután értekezletet tartottak a bortörvényjavaslat tárgyában. A javaslatot Bernát Béla ismertette. Mezőssy Béla és Muzsa Gyula hozzászólásai után a javaslatot elfogadták.

Az osztrák miniszterelnök Budapestén. Báró Bienert osztrák miniszterelnök Wilkens Részó osztálytanácsos kíséretében tegnap reggel ideérkezett. A miniszterelnök a tegnapi nap folyamán bemutatkozott a magyar kabinet tagjainál és éjjel Bécsbe visszautazott.

A Budapesti Tudósító képviselője előtt báró Bienert miniszterelnök kijelentette, hogy örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy érintkezésbe lépjen a magyar kormány tagjaival. Mint osztrák miniszterelnök ragaszkodni fog minden megállapodás szigorú és lojális kereszt-

tülviteléhez s reméli, hogy a magyar kormány tagjaival a lojalitás terén találkozni fog. Báró Bienert végül kifejezést adott annak a reményének, hogy sikerülni fog oly kérdésekben, melyek a két kormány egyöntetű eljárását megkívánják, mindenkor megtalálnia azt az egyetértést, amelyre törekszik.

Lengyel Zoltán kilépése. Lengyel Zoltán levelet intézett a balpárthoz, a melyben kilépését a párt kötelékéből megmásíthatatlannak jelelti ki, dacára a párt határozatának, a mely kijelentette, hogy Lengyel kilépését tudomásul nem veszi. Lengyel nem felejteti el, hogy a balpártban akadtak olyanok, akik a Lengyel-Polónyi-pör kezdetén az ő kizárására érdekében folytattak aknamunkát s valószínűleg az a sejtése, hogy a párt csak azért kívánja őt a párt keretében megtartani, hogy Lengyel ne önszántából távozzék, hanem kedvező alkalommal, párthatározattal kizárassék.

Balkáni események.

Az orosz kormány jegyzékére, mely tudvalevőleg az európai konferencia összehívására vonatkozott, végre választott Ausztria-Magyarország. A monarchia válasza bizonyára nagy feltűnést fog kelteni.

Az erről szóló távirat így szól:

Pétervár, nov. 21.

Ausztria-Magyarország válasza a konferencia összehívására vonatkozólag ide már megérkezett. A külügyminisztériummal összeköttetésben álló körök azt is állítják, hogy az osztrák jegyzék igen kedvezőtlen benyomást tett illetékes körökben. Félre nem érhető módon jelentette ki a bécsi kabinet, hogy a konferencia eszméje csak akkor nyerhetné meg helyeslését, ha a konferencia tárgyai közül az annexió kérdését kivívják. Oroszország a jövő hét elején fog válaszolni az osztrák jegyzékre. A külügyminiszter környe-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Utközben.

A kocsii ablakáról
Egy nevet olvasok:
A te nevedet, édes.
Hogy csillog, hogy ragyog.

Nevedre gondolt ő is;
Vajjon ki lehetett,
Akárki, áldd meg Isten,
Hisz ő is szeretett!

Szeretett nagyon ő is
S egyedül volt szegény,
És úgy merengett, mint én,
Kedvese szép nevéen . . .

Vértesy Gyula.

Elmélet és gyakorlat.

Írta: Fehér Jenő.

Szántó Mátyás egy külvárosi iskolában verte a tudományt a gondjaira bizott nebulók tejébe. A napi robott után rendszerint hazatért egyszerű, szegényes szobáckájába, végigfeküdt a kopott pamlagon és álmodozott. Az

álmodások világában nem parancsolt neki senki. Sem az igazgató, sem a tanfelügyelő. Ott bolyonghatott szabadon, mint a madár a nap-sugaras színes levegőben. Szántó Mátyás poéta volt. De nem olyan poéta, a ki rimes versekben sirja bele világtájdalmát. Ő a világpédagógiában eresztette szabadjára a fantáziáját. Szóval pedagógiai költő volt.

Egy szép napon rájött ugyanis arra, hogy a mai nevelési rendszer nem ér egy hajítót sem. Gyerekeket nem az életre nevelik. Csupa olyan dolgot öntenek beléjük, ami az életben nemhogy hasznukra, de egyenesen kárjukra válik, szerénységre, jóságra, engedékenységre, szelidségre oktatják a fiukat, holott ezekkel a különben tiszteletreméltó tulajdonságokkal semmire sem lehet vinni az élet nagy esatáján. Reformálni kell tehát az egész nevelési rendszert. Szakítani kell az ósdi hagyományokkal és új csapásokat kell vágni a pedagógia irtatlan rengetegében.

Ezek a gondolatok motoszkáltak Szántó Mátyás fejében; amikor a kopott pamlagon hevert és a pókhálós padmalyt nézegette. Hirtelen elhatározással felugrott, tollat ragadott s belefogott nagy művébe, a nevelés reformjába, amely predestinálva volt, hogy forradalmat idézzon fel a pedagógiában.

Ime egy passzus belőle.
»Örökös harc az élet. Csak az diadalmas-

kedhatik, aki merész, kiméletlen és erőszakos. A félénk, szerényeket egy öklöcsapással félrelöditják az utból, a mialatta ezek ijedten törülgetik a vért homlokukról, helyükbe tola-kodnak azok, akiknek van elegendő energiájuk, hogy minden akadályllyal szembeszálljanak. Öklözni kell, hogy előrejusson az ember. Aki szerényen félreáll, elveszett. Ha pedig ez úgy van — pedig így van, — akkor a nevelési rendszernek is meg kell változnia, a gyermekeket erre a nagy harcra elő kell készíteni. Már serdülő korukban beléjük kell oltani érvényesülni akarás hatalmas indulatját. Kitartásra, szívósságra, akadályt nem ismerő merészségre kell oktatni őket. Tudják meg, hogy azoké a diadal, akik szuronyt szegezve nyomulnak előre. Azoké, kik erősebbek, mint a többiek s erejüket jól tudják értékesíteni.

Teljes egy hónapig dolgozott Szántó Mátyás ezen művön. Amikor készen volt, gondolkodni kezdett, hogy mit csináljon vele. Mert hogy a munka kinyomatására pénze nem volt, azt mindenki természetesnek fogja találni.

— Elviszem valamelyik kiadónak, — mondogatta magában Szántó Mátyás, miközben ismét végig feküdt a pamlagon. Aután, mintha valami láthatatlan alakkal vitatkozna, felkiáltott:

— Mit? Már minthogy nem merem elvinni? Majd meglátjuk?

HÖLGYEK!

A legdivatosabb és legújabb szabásmintáim megérkeztek. Személyzetemet a főváros elsőrangú szalonjaiból hozattam. — A munkáért kezességet vállalok. —

ROTH ADOLF női szabó
NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCA 11. SZÁM.

zetében erősen hangsúlyozzák, hogy Ausztria-Magyarország csak három nappal az annexió végrehajtása előtt értesítette erről a tervéről Oroszországot.

Szerb sortűz magyar mérnökre.

Temesvár, november 21.

Seniczky Zoltán és Derényi János folyam-mérnökségi mérnökök napok óta méréseket eszközöltek az Alduna mentén. Tegnap a temeskubini Duna-szigeten levő szendrői várban állították föl műszereiket, amit Szemendriában a szerb katonák észrevettek és sortűzet adtak a magyar mérnökökre. Az egyik golyó keresztülfurta Derényi kalapját. A kellemetlen esetről a mérnökök távirati jelentést tettek felettes hatóságuknak, amely a méréseket beszüntette. A temeskubini helyőrség erős őrzőerőket küldött a határ mentére.

Szerbia.

Konstantinápoly, nov. 21.

Novakovics holnap visszautazik Belgrádba. Novakovics maga is elismeri, hogy eddig nem sikerült elérnie mást, mint hogy üres ígéreteket kapott. Komoly támogatásra Szerbia Trórkország részéről ugyilátszik nem számíthat.

Konstantinápoly, november 21.

A keleti vasutak dolgában folytatott tárgyalás meghiusulását egyelőre titkolják, de azt hiszik diplom. körök, hogy itt csak turlfangról van szó.

London, nov. 21.

A Times jelenti Belgrádból: A szerb kormány egy londoni, párisi, berlini és pétervári képviselőihez intézett körlevélben ismétli a hatalmak előterjesztéseire adott választát és új panaszokkal áll elő Ausztria-Magyarország ellen, így többek közt nehezteli, hogy a szerb trónörökös kocsiját, amikor a trónörökös Pétervárra utazott. Bécsben feltartóztatták és a ko-

nak részére szánt árukat nem eresztették tovább. Feltartóztatták továbbá azt a villamos órát, melyet a belgrádi pályaudvar részére rendeltek. Milovanovics nem megy Cetinijébe.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 21.

Elnök: Juth Gyula.

A mai ülés tíz órakor kezdődik. Az elmúlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása után Raisz Aladár jegyző jelenti, hogy Hencz Károly jegyzett be újabb interpellációt a belügyminiszterhez a kivándorlási visszaélések tárgyában.

Az interpellációkra fél 2 órakor térnek rá.

A költségvetés

tárgyalását tolytatták ezután.

Supiló Ferenc: Olvassa beszédét. A magyar kormány politikája iránt bizalmatlan. A nagyszerb szenzációt is a magyar kormány találta ki, hogy ezzel a szerb-horvát koalíciót lehetetlenné tegye. Meri állítani, hogy az összes kompromittáló cikkeket Rauch báró és Frauch doktor íratta. (Zaj.)

Kiáltások: Ne rágalmazzon.

Supiló: Beszéde további folyamán is azt igyekszik bizonyítani, hogy az egész szerb leleplezést Budapesten rendezték meg.

Polit Mihály: Állami tisztviselők közreműködésével.

Supiló: Igen, állami tisztviselők is segítettek.

Elnök: Ezért a gyanúsításért rendreutasítja Supilót. (Helyeslés.)

Supiló: Kérde a miniszterelnököt, honnan pénzelik a leleplező Naszticsot. Majd a horvát bíróságot gyanúsítja meg pártoskodással.

Elnök: Emelt hangon jelenti, hogy nem engedheti meg az igazságszolgáltatás ilyen kvalifikálhatatlan meggyanúsítását. (Helyeslés.)

Supiló: Kérde mikor bocsájtják szabadon a

meggyanúsított szerbeket. Szerinte ma Horvátországban anarkia van. Ezzel mind mélyebb űrt támasztanak a horvát és magyar nemzet között. Kéri állítsák vissza az igazság uralmát Horvátországban. — A költségvetést nem fogadja el.

P. Abrahám Dezső: Helyesli a kormány politikáját, mert az egy sokat áhitott liberális és szociálpolitikát valósít meg. Nagy apparátussal foglalkozik a gazdasági és pénzügyi kérdések egész komplexumával. Azt valja, hogy nagy szociális reformokat a költségvetés nagyobb megterhelhetése nélkül nem lehet keresztül vinni. (Helyeslés.)

Az állambháztartás egyensúlyát csak újabb adóforrások megnyitásával lehetett és kellett helyreállítani. Elismeréssel van Wckerle pénzügyi politikája iránt, mert úgy látja, hogy a nemzeti vagyonosodásnak is újabb forrásait nyitotta meg. (Helyeslés.) Értékpapirjaink értékét már jó előre biztosítanunk kell, hogy annak idején az önálló bank és önálló vámterület egy kedvezően megalapozott pénzpiacra épüljön fel. (Zajos helyeslés.) A függetlenségi programot csak széles látókörű politikusok valósíthatják meg. Ugy látja, hogy ez a sokat támadott, sőt rágalmozott kormány és függetlenségi párt sohasem remélt gyorsasággal közeledik a függetlenségi eszme megvalósítása felé. (Tetszés.) Helyesli a kormány politikáját és támogatja is azt minden erejével, mert csak így vél hazájának szolgálatot tenni. A költségvetést elfogadja. (Zajos helyeslés és taps. A szónokot számosan üdvözlöik.)

Elnök tíz perc szünetet ad.

Szünet után

Rakovsky István veszi át az elnöki tisztet.

Mezőfi Vilmos: A költségvetés elviselhetetlen terheket ró a szegény népre. Így aztán muszáj kivándorolni.

Förster Ottó: Hát menjen. Isten vele. (Derűtség.)

Mezőfi: Ebből baj lenne. Ha én kivándorolnék, nem volna kiről viceket csinálni Förster Ottónak. (Derűtség.) Az új választói törvényjavaslat annak biztosít több jogot, akinek több pénze van. (Nagy zaj.)

Kiáltások: Nem áll.

Felvette a jobbik kabátját, bóna alá csapta a kéziratot és utnak indult. Magába mélyedve, lassan bandukolt a legközelebbi villamos megállóig, ahol egész sereg ember várakozott már.

Végre megjött a villamos. A várakozók megrohanták. Szántó Mátyás hagyta őket fel-furakodni a kocsi. Utolsónak maradt. Amikor ő is fel akart szállani, a kalauz reákiáltott:

— Megtelt!

— Bocsánat! — rebegte Szántó és — lemaradt a villamosról.

Öt perc múlva jött a másik kocs. Arra aztán föltápáskodott, de oly ügyetlenül, hogy valamelyik uracsának a tyukszemére lépett.

— Hallja az ur! — ripakodott rá a le-taposott tyukszem tulajdonosa, — járjon a saját lábán!

— Oh, ezer bocsánat! — mondá szinte könyörgő hangon Szántó — nem szándékosan történt . . .

— No, még csak az kéne, hogy szándékosan hágjon a lábamra!

— Isten ments! Isten ments! — ijedezett »A nevelés reformja« című korszakalkotó mű szerzője.

Odaért a kiadó cég boltja elé.

— Hát csakugyan bemenjek? — habozott magában. — Bemegyek, bemegyek, mindjárt

bemegyek . . . De hátha kidobnak? . . . Mind-egy . . . Próbá-szerencse! És bement.

Alázatosan meghajtotta magát az első segéd előtt.

— A főnök urral szeretnék beszélni . . . ha nem zavarnám . . .

— Tessék az irodába fáradni.

És Szántó Mátyás bement az irodába.

— Egy kis művemem hoztam el, főnök ur — hebegte — egy kis igénytelen mű . . .

igen, egészen igénytelen, de . . . de . . . talán mégis érdemes volna a nyomdafestékre . . .

— mondok nyomdafestékre . . . egészen kevés nyomdafestékre . . .

A kiadó homlokára tolta a szemüvegjét.

— Kicsoda Ön?

— Szántó Mátyás bátorkodom lenni, a kültelki iskola tanítója . . .

A kiadó kezébe vette az iratcsomót.

— Pedagógia? A nevelés reformja?

— Egészen igénytelen kis munka, de talán . . .

— Hagyja itt! Három hét múlva jöjjön a válaszárt!

— Köszönöm, köszönöm . . . — szólt

Szántó és hajlongva hátrált az ajtó felé.

Bűszkén és boldogan ment haza.

Az idő lassan telt. Szántó Mátyás egy

szébb jövő színes álmait rajzolgatta az egyszerű szobácska pókhálós padmájára.

Két hét múlva egy újságlap akadt a kezébe. A szeme megakadt az vezércikken. Ez volt a címe: »A nevelés reformja.«

Szántó Mátyásnak megdöbbant a srive. Gyorsan rohant végig a betűkőn.

A cikk egy szenzációs könyvről emlékezett meg, amely most hagyta el a sajtót. Az van benne, hogy a mai nevelési rendszert meg kell változtatni. A gyermeket az életre kell nevelni, a való életre, a nagy versenyre, a kegyetlen küzdelemre . . . A könyvet . . . — Csorbay Mihály miniszteri tanácsos írta . . .

Szántó Mátyás a kopott pamlagra roskadt.

— A könyvem! — a könyvem! — nyögte megsemmisülten, — ellopták az eszméimet . . . a rablók, a gazember.

Egy órahosszat ült ott mozdulatlanul és sápadtan bámult maga elé.

— Az én álmatlan éjszakáim árán szerez magának dicsőséget a bitang! — mormogta halkán. — Mit tegyek? Mit tegyek? Csak nem szállhatok szembe ilyen hatalmas urral? Mem, nem, ezt nem tehetem . . . Nem maradt egyéb hátra, minthogy egy másik könyvet írjak . . . Igen egy másik könyvet kell írnom . . . És Szántó Mátyás ujra tollat ragadott . . .

Fiúk! — Menjünk Klein Sándor és Vilmoshoz Fő-utca — (Staniszló-utca sarkán)

Leányok! üzeltébe vásárolni, kapunk ott minden felszerelést ami szükséges, hogy az iskolában rendes tanulók lehessünk. Iskola-táskák 23, könyvszifjak 20, tentatartók 10, patent harisnyák 14, kötények 35, gallérok 5, ingek 70, kofferek 1—, keték stb

Grammophonok nagy választékban részletfizetésre is.

Intézetek részére teljes felszerelések

— Ne mondjon ilyeneket.

Elnök (csenget): Csöndet kérek.

Mezőfi: Mire való a hadseregnek, ennek az átkos, improduktív intézménynek a hízálása.

Elnök: Ezért a sértő kifejezésért rendreutasítja Mezőfit.

Mezőfi: A többség ma boldog ha ő felsége megdicséri őket azért, hogy pontosan szállították a megszaporodott milliókat (Zaj)

Nagy György: Nagy Emil erről úgy irt, mint nemzeti kötelességről. (Derűtség.)

Mezőfi ezután zajos ellenmondások között bírálja a többség politikáját.

Ezután interpellációkra került a sor.

Wekerle miniszterelnök egy egész csomó interpellációra válaszolt. Elsősorban Mezőfinék a fővárosi lakásuasorára vonatkozó interpellációjára válaszolt Wekerle. Válasza oly kimerítő volt, hogy maga Mezőfi is elfogadta azokat és a választ tudomásul vette.

Hoffmann Ottónak a Rákóczi albumát történt visszaélések tárgyában történt interpellációjára Wekerle kijelentette, hogy pozitív tudomása nincs a dolgról. Magdics Péternek a városi pénzügyigazgató visszaélésére, valamint Bródy Ernőnek a bankkارتell tárgyában történt interpellációjára Wekerle szintén válaszolt és azokat a Ház tudomásul vette. Az ülésnek délután 3 órakor lett vége.

A Szent László-téri vashidról.

Bocsánat, hogy ebben az ügyben pár szót szólok, noha hidépítő szakértő nem vagyok.

Ennek a vashidnak tervezéséhez én is szolgáltattam annyit, hogy mint a város egyik kiküldöttje, amikor Landau Gusztáv osztálytanácsos a tárgyalás alkalmával azt a kérdést vetette fel, hogy miképpen kívánják a hidat építtetni, hirtelen megszólaltam, hogy az egynyilásu legyen.

Társaim hozzájárultak.

Tettem pedig azért, mert 1854. év óta ismertem és megfigyeltem a Sebes-Körözs folyó sajátságait és láttam azt, hogy a tavaszi és téli áradás alkalmával a bajt az okozza, hogy a körülbelül tizenhét sor hidoszlop úgy a kavicsot mint a vizet visszaszorítja, annak lerohanását meggátolja, tehát felduzzasztja.

A Sebes-Körözs folyó hegyi patak jellegével bír, amennyiben hirtelen megárad és 24 óra alatt teljesen a rendes felszínre száll vissza.

Boldogult Justh Sándor, a városnak ez az élő lelkiismerete nem tudott belenyugodni abba, hogy a vashid felső erősítése felül legyen, követelte, hogy egy miniszteri biztost küldjenek ide, aki okosságával támogassa az ő követelését.

Nohát leküldötték Czekélius Aurél miniszteri tanácsost, a hidépítészeti osztály főnökét.

A komoly, jóképű öreg ur, aki már több hidat épített a Dunán is, megjelent köztünk.

Teljes apparátussal mentünk ki a helyszínére, a Dúdek-ház elé, hogy meghallgassuk a rettenetes panaszokat.

Néhaj Justh Sándor elébe állott Czekéliusnak és mint aki teljesen meg van győződve az igazáról, azt kérdezte:

— Nem lehetne-e ezt a felső megerősítést alul tenni?

A jó öreg ur mindjárt tisztában volt emberével és arcának minden változása, tehát mosoly nélkül, azt felelte, amit Altnöder Endre városi mérnök ur mondott a legutóbbi közgyűlésen.

— Dehogyan nem. Lehet azt! és ezzel toldotta meg:

— Csakhogy a legközelebbi áradásnál, ami alul van, az felül kerülne.

És Justh Sándor elhallgatott, nemcsak, de el is távozott.

Altnöder Endre városi mérnök ur sem mondott egyebet, legalább a lapok szerint nem, mint ami Czekélius szavainak első részében foglaltatik, a második részt oda módosította, hogy a hid járójának saruját kellene fellebb emelni.

Milyen csodás egyvelege a szakértői nyilatkozatnak!

Pekanoovics Imre mérnök ur egykor, talán nem olyan régen, azt indítványozta, hogy azokat a sarukat lejjebb helyezték, ezt az indítványt nem fogadta el a közgyűlés, még szerencse, hogy a hid járójának feljebb emelését sem fogadta el, mert hogyha feljebb emelnék, a Bémer-tér ugyancsak völgybe szorulna, pedig ezt nem akarja senki.

De tovább folytatom, amit megkezdtem.

A Landau Gusztáv vezetése alatti tárgyaláson meg lett állapítva, hogy a víznek szintje alább fog szállani és lassu emelkedése csak 50 év múlva fogja elérni azt a magasságot, ahol a vashid építése idejében állott, mert ekkor már a meder alsó része betelik kavicsos és homokkal és a víz sebes lefutását meggátolja.

A víz szintjének esését meg is érezték azok a házak, amelyek Ujvárosban a Sebes-Körözs folyó partjára épültek a Dúdek-háztól Kugler Albert házáig, mert a tölgylapilóták kimaradván a vízből, elrothadtak, a Dúdek-ház cölöpépítményét második cölöpsorral kellett megerősíteni, a lat. szert. káptalan házában Körözs-parti kőfal pedig ledőlt s új cölöpsorra kellett állítani.

Én nem vitázom a mérnöki szakértelemmel, nincs hozzá képesítemem, hanem rá mutatok arra a *copfra*, mely a hid építésénél a szakértőket vezette, akik olyan különös gondolkozásu egyének voltak, hogy 50 évnel hosszabb időre tervezték ezt a Szent László-téri vashidat és bizony nem akarták magasabbra emelni, mintahogy most áll.

Hallottam azt is, hogy ez a hid gyenge és rossz.

Eszembe jut néhai Jakab Péter, berettyóújfalui bíró bíráta a Clark Ádám által tervezett és épített lánchidra Budapesten a — Dunán.

Mikor legelőször felment a lánchidra, megfigyelte, hogy mozog, főképen mikor a kocsik mennek át rajta.

Megcsóválta a fejét.

— No, mit szól hozzá, bátyám? — kérdi a társa.

— Gyengélem egy kicsit! — volt a komoly válasz.

Hát erre a nagyváradi vashidra, amikor a súlypróbát alkalmazták, háromezer métermázsa kavicsot hordottak és e súly alatt csakis öt milliméter süllyedés mutatkozott.

Mikor megy ezen át háromezer métermázsa súlyu szerkezet?

Dus László.

Az Apolló felépítése.

Említettük, hogy a városházán a tanács előtt szóba került az Apolló épületének felépítése jövedelmező bérházzá.

Ebben a kérdésben a város főmérnöke tegnap betérjlesztette az építkezésre és az új bérház jövedelmezőségére vonatkozó részletes véleményét és javaslatát.

A mai rozoga épület helyett 2 emeletes diszes bérházat építene a város. Az építéssel

járó kiadások és a bérház jövedelmének kiszámításánál a főmérnök a Rimanóczy Kálmán által készített tervet vette alapul, úgy a beépítendő terület, mint a magasságra nézve.

A beépítendő terület 1582 négyzetméter lenne; s teljes felépítéssel, vízvezetékekkel, csatornázással együtt, négyzetméterenkint 270 koronába kerülne a bérház. E szerint tehát az építési költség 427.240 korona, a telek értéke 120.000 korona s így az egész bérház 547.248 koronába lenne a városnak.

Rimanóczy-tervében az egész épület lakásokból állana, boltok nélkül. Így a jövedelem évenként 36.250 koronára rugna.

A főmérnök a jövedelem becslését a következőkben állapítja meg: évi nyers bérjövdelem 36.250 korona, amiből az első 15 évi adómentes ciklusban levonandó fentartásra az építési összeg 05 százaléka, vagyis 2136 kor. 28 fillér, tehát 34.113 kor. 76 fillér tiszta jövedelem maradna, vagyis a beruházási költség 623 százaléka. A 15 év elteltével következő időben azonban a fentartás, adó, illeték egyenérték stb-re levonandó a jövedelemből 11.108 kor. 11 fillér, tehát az évi tiszta jövedelem csak 25.141 kor. 89 fillér lenne, ami a beruházási költség 46 százalékat tenné ki.

Ha a város nem építi fel az Apollót, hanem mai állapotában eladja 120.000 koronáért, a telek ára után és az építés helyett megtakarított összeg jövedelme lenne évenként 45 % kamatot számítva, 24626 kor. 14 fillér s ha ehhez hozzávesszük a városnak befolyó utadó, házbéradó stbit, összesen 30335 kor. 51 fillér lenne a város jövedelme. Ezeket összevetve arra a konklúzióra jön a főmérnök, hogy ha a város építi fel az Apollót, az első 15 évben nagyobb jövedelemhez jutna, tizenöt év után azonban, mikor az adómentesség megszűnik, a városnak kevesebb lenne a jövedelme.

Ennek dacára mégis azt ajánlja a főmérnök, hogy a város ne adja el az Apollót, hanem építse fel, mert 15 év múlva biztosan emelkedik az ingatlan értéke és a bérek is; továbbá ha üzleteket épít a földszinten a város az épület jövedelmezősége nagyobb lesz. Az eladást nem tartja a városra nézve kedvezőnek, hanem építse fel az Apollót a város.

UJDONSÁGOK.

* **Csathó Ferenc titkos tanácsos.** Király ő Felsége Csathó Ferencnek, a budapesti királyi tábla elnökének a titkos tanácsosi méltóságot adományozta. A kitüntetés alkalmából a budapesti kir. tábla bírói kara testületileg üdvözölte elnökét. Csathó Ferenc most 63 éves; Nagyváradon született s itt végezte iskoláit a premontrei gimnáziumban. Bírói működését is Nagyváradon kezdte meg s 1881 ben nevezte-tett ki a budapesti táblához, ahol 1904-ben lett elnök.

* **A miniszter köszönete.** A vallás és közoktatási miniszter Lovass Sándor érmihályfalvai lakosnak, az Érmihályfalván létesítendő polgári iskola céljaira 2000 korona tőkével tett alapítványáért. köszönetét nyilvánította.

* **A XIII ik gyógyszer-tár engedélyezése.** Csanády Kálmán okleveles gyógyszerész, a Nagyváradon felállítandó tizenharmadik gyógyszer-tár engedélyezési jogáért folyamodott a belügyminiszterhez s a gyógyszer-tárt Szent János utcán szándékozott felállítani. A környék lakossága külön kérvényben kérte

a minisztert, hogy az új gyógyszerügyi jogot Csanády Kálmán gyógyszerésznek adja s Nagyvárad város törvényhatósága is külön felterjesztésben kérte, hogy a miniszter a lakosság-
nak Csanády Kálmánra vonatkozó kérelmét vegye figyelembe. Annál nagyobb meglepetést keltett tegnap Nagyváradon a belügyminiszter leirata, amelyben értesíti Nagyvárad városát, hogy a XIII. gyógyszerügyi közegészségi szempontból szükségesnek tartja s Szent János-utcára engedélyezi. A gyógyszerár felállításának jogát azonban *Simigé* István okl. gyógyszerész, fűszergyarmati gyógyszerár bérlőnek adományozta. Jóllehet, hogy a gyógyszerárak adományozásának az eldöntése a belügyminiszter discretionális joga, mégis feltűnő, hogy a város óhaját semmibe sem veszik a belügyminiszteriumban. Az ilyen eljárás csak növeli azok számát, akik a patikanyítás szabaddá tételét kívánják.

* **A villamosmű ügyei.** Nagyvárad város villamos telepének felügyelő bizottsága tegnap délután ülést tartott a polgármester elnökelete alatt. Első sorban bemutatta az elnök dr. Adorján Emil és dr. Kurländer Ede, a Fekete Sas tulajdonosainak levelét, melyben visszavonják ajánlatukat, melylyel a villamos telep irodája és csillár raktára részére a Sas épületben egy bolthelyiséget ajánlottak fel bérbé. Levelüket azzal indokolják, hogy nem akarnak különböző magyarázatokra okot szolgáltatni a felügyelő bizottság azonban szükségesnek tartja egy csillárraktárnak a városban leendő berendezését s megbizta az igazgatót, hogy megfelelő helyiséget keressen s tegyen javaslatot. — A villamostelep 1909. évi költségvetését elfogadták, de figyelmeztetik a törvényhatóságot, hogy a költségvetésbe nincs felvéve semmi a tartalékalapra s leírások eszközésére, amiből bekövetkezhetik az eset, hogy a szükséges beruházásokra nem lesz tartalék alap. — Végül tárgyalták a Jád-völgyön gr. Korniss Károly által felállítandó központi villamostelep áramszolgáltatásának igénybevételére vonatkozó igazgatói előterjesztést és véleményes javaslatot. A felügyelő bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy felveszi gróf Korniss Károlyval a tárgyalásokat; tekintve azonban, hogy energia vásárlásról van szó, s az energia előállításáig mindég olcsóbb lesz, gróf Korniss pedig 50 évre kívánna az 5 filléres egységért, a tárgyalások alapjául csak a 4 fillért fogadja el s csak ilyen alapon indítja meg a tárgyalást. Megbízta a polgármestert és a villamostelep igazgatóját, hogy a város jogainak és kötelességeinek figyelembe vételével folytassák a tárgyalásokat. Ha az a városra kedvező lesz, terjeszsenek javaslatot a törvényhatóság elé.

* **Felfüggesztett román tanítók.** A tanítók fizetésének állami kiegészítése iránt a miniszterhez fölterjesztett kérvényekre most érkeznek le a határozatok. Ezek között tegnap ismét akadt kettő, melyekre a miniszter kedvezőtlen intézkedést hozott. Fel lett terjesztve ugyanis a jánosdai *Andre Mihály* és a bikácsi *Papp Tamás Florián* tanítók kérvénye is. A tanítókról adott információk azonban olyan dolgokat foglalnak magukban, hogy azok kizárják az államsegélyt. *Andre Mihály* tanítónak már az iskolája sem felel meg a kívánalmaknak. Szűk, egészségtelen helyiség. A tanulóknál a magyar nyelv tanítása el van hanyagolva. A tanító hazafiatalan irányu működést folytat. Mindezekért a miniszter *Andre Mihályt* felfüggeszti állásától és elrendeli, hogy ellene a vizsgálatot indítsák meg. A másik tanító *Papp Tamás Florián* bikácsi tanító az előírt naplót sem vezeti, mindössze két napló van vezetve és pedig az előmeneteli és a mulasztási napló. Ezek is románul vannak vezetve. A tanulóknak nincsenek ellátva megfelelő tanszerekkel,

a magyar nyelv tanítása itt is el van hanyagolva. A miniszter *Papp Tamás Florián* felfüggesztését elrendeli s felkéri a görög keleti püspökséget, hogy indítsa meg a fegyelmi vizsgálatot.

* **A munkáspénztár 12,000 koronás igazgatója.** Korántsem valami klerikális reakcionárius ujság, hanem a katolikus-faló *Magyar Szó* írja a következő tanulságos és érdekes sorokat:

„A napokban megemlékeztünk arról, hogy a munkáspénztár igazgatója, *Sarkadi Ignác* lesz. Megirtuk ekkor azt is, hogy ez az ur — noha ehhez az álláshoz jogvégzettség és 40 éven alóli életkor kívántatik — elmúlt negyven éves és csak *irok volt Nagyvárad városánál*, feljebb sohase vihette, mert 4 elemi osztálynál magasabb kvalifikációja nincsen. Ezt a Sarkadit annak idején Nagyváradon nyugdíjazták ideges szivbaja miatt, amely — a tisztis orvos bizonyítványa szerint — *ha munkáját tovább is folytatja, életveszélyessé válhatik.*» S nyugdíjazták Sarkadi urat, a beteget, 642 koronával.

S most kinevezik Sarkadi urat, a nyugdíjazott beteget egy 12,000 koronás állásra, ahova jogvégzettség is kellene.

Nyilvánvaló tehát, hogy Sarkadi urnak nagy összeköttetései vannak. Hát igenis vannak. S ezek a *szabadkőművesek*. A szabadkőművesek, akiknek olyanok és olyan könnyű feladatok lennének, de akik minden erejüket *egymás protegelálásában merítik ki s akik — ha kell — eltipornak, kiturnak honvédelmi embereket is állásukból, csak hogy egy tehetségtelen testvérét helyesséne el valami zsíros hivatalba*. A szabadkőművesek, akik ma már egyebet sem tesznek, mint *egymás üzleteit segítik elő*, meg rossz énekesnőket protegelálnak kritikusoknál azért, mert az énekesnő férje — szabadkőműves s mert a szabadkőművesek . . . a köz pénzével, az állammal akarják magukat és embereiket megfizettetni.

* **Az állami tisztviselők és a költségvetés.** Országszerte nagy az öröm és megelégedés az állami tisztviselők között afelett, hogy az 1909. évi költségvetés rendes mederben tárgyalatik a képviselőházban, s így alapos kilátás van arra, hogy a költségvetésben rendszerezett állások 1909. év január 1-ére már be is töltenek. Ez nem is lehet másként, mert a költségvetési törvény január 1-től életbe lép. Eddig e részben nagyon szomorú tapasztalatok voltak, mert költségvetés nélkül az új állásokat nem tölthették be, s miután olyan eset is volt, hogy az indennytás félére is kiterjedt, a tisztviselők nagyrésze csak az év közepén tudta kapni meg kinevezését, s ezzel a költségvetésbe már felvett illetményektől is egy félére elesett. Így volt ez pl. legközelebb a folyó 1908. évben is. Az 1908. évi költségvetésben a status-rendezés részben már megkezdődött, az új állások már január 1-től kezdve felvették, minthogy azonban hat havi indennytás volt, a kinevezések csak szeptemberben történtek meg. A szegény tisztviselők tehát minden igaz ok nélkül 9 havi illetménnyel rövidítették meg. Nagy az öröm tehát, hogy 1909-re már nem lesz megrövidítés, — de nem is volna jó, mert több száza menő szegény tisztviselő érdekeiről van szó. Az öröm hangjai közé azonban az öröm is belevegyült. Általános a panasz, hogy a fővárosban, mint a vidéken, hogy az új lakbérpótlék még meg sem állapították, a háziurak azonban már felemelték a lakbéréket. Ezzel tehát csakis a háziurak nyertek.

* **Másodjegyző választás Beélben.** Beélben tegnap tartották meg az ujonnan rendszeresített másodjegyzői állás betöltésére a választást. A választás egyhangú volt s az új

állásra *Flotov József* segédjegyzőt választottak meg.

* **A László-király páholy főszekelő.** Mint az *Egyházi Közlöny* értesül, a szabadkőműves páholyok újabb ismét manóvert terveznek a katolikus tömörülés, öntudatra ébredés megakadályozására. A László király páholy kezdeményezésére ugyanis néhány fővárosi páholy (*Martinovics, Petőfi, Prometheus*) e hó végén közös munkát akart tartani Budapesten, hogy az egyre növekedő klerikális veszedelemmel szemben állást foglaljon s állásfoglalását kellőleg előkészítse. Ráduplázott erre a »jámbor« szándékra M. S. pontos nagymester, aki már egyenesen azzal az indítvánnyal lépett a nagymesteri értekezlet elé, hogy ne csak egy-két páholy, hanem az egész szövetség egyeteme szervezkedjék a katolikus politikai s társadalmi akció, vagyis az ő szótáruk szerint — a klerikalizmus ellen. A nagymesteri értekezletnek meg is tetszett az indítvány, amennyiben elhatározta, hogy a kérdésben a legközelebbi tanácsülésen rendkívüli nagygyűlés egybehívását fogja sürgetni; ha aztán a tanács a rendkívüli nagygyűlést elfogadja, azt december elejére fogják összehívni. E nagygyűlésen előadások is hangzanának el. Közük dr. *Agoston Péter* is, aki a katolikus autonómiairól s a szekularizációról értekeznék. A nagyváradai bagolyvár tehát megint szerepelni fog a nagygyűlésen. de nem akadályozza a katolikus restauráció lelkes harcosait, hogy folytassák áldásos munkájukat azzal a kitarással, amelylyel az igazügy munkásaiul szegődtek. Ebből a mozgolódásból kiviláglott, amit sokan tagadtak, hogy *Agoston Péter* tagja a nagyváradai László-király szabadkőműves páholyoknak. Jó ezt is tudni és — ujságírói nyelven szólva — leszegezni.

* **Hymen.** *Stern Adolf Árpád* elektrotechnikai vállalkozó a nagyváradai *Ilj. Stern Sándor* villamos és légszusz felszerelési vállalat tulajdonosa eljegyezte *Grün Elsa* urleányt.

* **A vaskóhi nyomor.** Az 1904. évi rossz termést a vaskóhi járás gazdálkodói még mindig nem tudták kiheverni. A rossz termés okozta nyomoron a földmívelésügyi miniszter úgy segített, hogy a lakosoknak vetőmagot adományozott kedvezményes árárt. A vetőmag árárt azonban még a mai napig sem fizették meg, miért is elrendelték az adósok végrehajtását. A végrehajtás most vette volna kezdetét, azonban a lakosok kérvénnyel járultak a földmívelésügyi miniszterhez, hogy a végrehajtást függeszse fel, mert a nép oly szegény, hogy a végrehajtás által a teljes tönkrement lenne a sorsuk. A miniszter tegnap küldte le intézkedését *Glac Antal* főispánhoz. A miniszter a főispán belátására bízta a végrehajtás felfüggesztését. *Glac Antal* főispán nyomban intézkedett, hogy a végrehajtást függeszék fel.

* **Új ipartelep.** Nagyvárad város gyáripara ismét egy nagyobb ipartelepelt lett nagyobb. *Gitye József*, *Gitye Demeter* fia gazdasági gépgyár tulajdonosa nagyarányu gyártelepet állít fel s e célra megvásárolta a váradvelencei Templom-téren levő *Weinberger-féle* gyár épületét és telepét. A nagy gyártelepen mezőgazdasági gépeket, de főleg ekéket fog gyártani. A megvásárolt gyárépületben az utóbbi időben a kalapgyár volt elhelyezve.

* **A biharpüspöki tanító halála.** Mintegy két héttel ezelőtt történt, hogy *Sarkadi József* biharpüspöki tanító a Páris-patak partján megcsuszott és oly szerencsétlenül esett el, hogy lábát törte. A sebesülés oly súlyos volt,

hogyan a tanító eszméletét veszítve, husamos ideig fektült észrevétel nélkül a patak mellett, míg végre beszállították a kórházba. A súlyosan sérült tanító gyógykezelését a kórházban azonnal megkezdték, azonban már késő volt, mert sebé vérmérgezésbe ment át s ebben tegnap meghalt.

* **Egy leány egy tinóért.** Hogy mennyire elmaradott erkölcsi világot élnek még a XX. században is a bihari hegyek lakói és hogy mennyire szükség van ott a kultúra bevitelére, mi sem bizonyítja jobban, mint az alábbi eset, mely Siád községben történt. Jovis Péter földmivesnek serdült kora leánya volt Jovis Tiváré. A leánynak meghalt az édesanyja és az árvaszék Jovis Pétert rendelte ki gyámul. Jovis igen furcsán magyarázta meg magának a gyámsági tisztelet, mert a leányt jószágainak sorába vette és hogy azoknál nem értékelte többre, ezt bizonyította azzal, hogy a leányt eladta Katona Péternek egy borjas tehénért és egy üsödért. Katona Péter magához is vette a leányt, azonban csakhamar ő is tuladott rajta és a leány egy Leukuca Péter nevű subanccal lépett vadházasságra. Siád községben az előjárók intelligenciája sincs a kultúra fokán. A leány ugyanis, mikor Katona Pétertől Leukuca Péterhez ment, a községi bíróság megjelent a lakásukon és az ott egybegyűlt falusiak előtt összeadta a leányt a legénnyel, természetesen a maga felfogása szerint és az egybekelést törvényesnek nyilvánította. Az esetről tudomást szerzett az árvaszék és a történetekért az előjárókat tette felelőssé, mert az előjáróknak a kiskorúak vagyonán kívül azok erkölcsi életük felett is keli őrködni. A főszolgabíró az előjárók ellen megindította a fejelemi eljárást.

* **Mozgófényképek a Koronában.** Ma szenzációs tartalmu mozgófényképek lesznek. Bemutatásra kerül: 1. Gyujtató rablóbanda (dráma). 2. A szegénység bocsülete (dráma). 3. Regény egy cigányleányról (dráma). 4. Mezőgazdaság és sült-ipar (tanulmány). 5. 100.000 kor. sorsjegy turója (életkép). 6. Csoda orvos (humor). 7. Férjes feleség kerék-páron (humor). 8. Masamód álma (humor).

* **A Fekete Sas fényvirdája.** Alkalmas volt meggyőződést szerezni arról, hogy a Fekete Sas-palota, palota berendezésű, művészeti fényvirdája egyik legérdekesebb része az impozáns épületnek. Kár, hogy a mi közönségünk még nem elég fogékony a valóban művészeti fényképek iránt, mert e téren a Daykovits specialista hatalmas előrehaladást ígér. A híres németországi mesterek nyomán jár és meglepően szépek a fővárosból hozott villanyfelvételei. Már is óriási az érdeklődés a közönség rendelkezésére bocsátott műtermében s hiszszük, hogy művészeti tehetsége folytán csakhamar meleg rokonszenvre fog találni városunkban is.

* **Orteum és mozgófénykép előadások a Nemzeti étteremben.** November hó 15-től minden este a Nemzeti szálloda éttermébenORTEUM-előadások elsőrendű attrakciók 5 nő, 5 férfi addig is naponta mozgófénykép előadások fognak tartatni. A mai műsorból különösen kiemelendők: Eugénia k. a. kuplé énekesnő, C. Morgéé komikus, The two Charleis angol zenebohócok (egy nő egy férfi), Vida Bözske nemzetközi ének és táncosnő, La belle Bogdán scóröny művésznő, Mr. Charles éneklő bohóc, a közkedvelt kuplé király, Eleki nővérek ének és tánc duett, Raab S. ur karmester. Kezdeté este 9 órakor — szabad bemenet. Fentartott helyek.

* **Uj vendéglő.** A volt «Kecskeméti-féle» vendéglőt — mely a vidékiek kedves találkozó helye Strobl János vendéglős vette meg. Nagy helyiségek, kitűnő borok frissen csapolt kőbányai sör hideg és meleg ételek állandóan kaphatók.

A „PANNONIA” éttermekben
VASÁRNAP, NOVEMBER 22-ÉN
-- délelőtt 10-től 1 óráig --
KATONAZENE.
Este pedig BURA KÁROLY
zenekara hangversenyez.

* **Weber Testvérek** Kabát, Alj és Blouz különlegességei nagy választékban megérkeztek. Telefon 684.

* **Borsalino őszi kalap újdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap: d. u. Királyfogás. Este: Vadkacsa.
Hétfő: Koldusgróf.
Kedd: Tatárjárás.
Szerda: Szerencse fia.
Csütörtök: Bőregér.
Péntek: A gyermekliga javára bérletszünetben A bor.
Szombat: Utolsó szerelem.
Vasárnap: d. u. Tanítónő, este: Csókkirály.

EGYESÜLETEK.

Gyorsírók közgyűlése. A Nagyváradi gyorsíró egyesület ma, vasárnap d. e. 11 órakor tartja meg a városháza tanácstermében tisztújító rendes közgyűlést, melyre az egyesület tagjait ez uton is meghívja az elnökség. A közgyűlésnek érdekes tárgyai lesznek, amennyiben előterjesztésre kerülnek a nagyváradi gyorsíró iskolákra vonatkozó előterjesztések, valamint ismertette lesz az egyesület fáradságtalan igazgatójának Kun Gyula tanárnak a gyorsíró egyesület jövőendő működésére vonatkozó programja. Az egyesület működése iránt különben nagy az érdeklődés és új tagok nagy számmal iratkoztak be.

MULATSÁG.

Naptár.

November 21. Jogász kolon estély.
Január 8. Jogász kolon-estély.

Jogász kolon-estély.

Ismét egybe gyűlt a vig fiatalok hogy Terphyschorénak áldozzon. Felcsendült a csárdás pattogó zenéje s a párok vigan járták nevetve-kacagva jókedvűen. Kevesen voltak az igaz, de akik megjelentek, annál jobban érezték magukat. Táncolt mindenki mindég s a lányok már alig bírtak eleget tenni a sok táncra kérésnek. A mulatság benyult massze éjféli után s a kik ott voltak rózsaszínű hangulattal hagyták el az ósdi Zöldfát.

A következőket sikerült feljegyeznünk:
Asszonyok: Békeffy Ödöné, Ehrich Péterné, Puskás Lajosné, Katona Bálintné, Öetömössy Sándorné, Középegy Kálmánné, Komlóssy Józsefné, Vass Jánosné, Szondy Vilmos, Darvassy.

Leányok: Békeffy Böske, Ehrich nővérek, Puskás Irén, Középegy Piri, Katona Erzsike, Katona Ilonka, Öetömössy Olga, Komlóssy Etelka, Vass Etus, Szondy Mici, Darvassy Erzsike.

A Legényegylet Cecilia-estélye. Kedélyes és élvezetes mulatsága lesz ma, vasárnap, november 22-én a nagyváradi Katholikus Legényegyletnek. A Legény-Egylet kolonja ugyanis ma tartja saját helyiségében (Teleky-utca 13. sz.)

Cecilia-estélyét, amelyen a régi tárogatók magyar andalgót s a legújabb modern táncokat bemutatják a kolonban résztvevő fiatal párok. A rendezőség mindent elkövet, hogy ezen estély is méltóan sorakozzék a Legényegylet eddigi kitűnő mulatságaihoz s a vendégeknek kellemes szórakozást nyujtsanak. Belépő-díj 1 korona. Kezdeté 8 órakor.

ÁVIRATOK.

A király az Operáról.

Bécs, november 21. Gróf Zichy ma a király előtt volt audiencián, amikor az Operaház bérbeadását is említette az uralkodónak. A király határozottan rosszalta a bérbeadás eszméjét.

Péter királyt meggyilkolták?

Budapest, november 21. Ma az a hír van országszerte elterjedve, hogy Péter szerb királyt a szerbek meggyilkolták. Az eset óriási szenzációt keltett, bár senkit sem lepett meg. A hirt a késő éjjeli órákban megcáfolták.

A német császár betegsége.

Berlin, november 21. A császár meghülés következtében betegeskedik, de az orvosok remélik, hogy egészsége egy-két nap múlva helyreáll.

Igazságszolgáltatás.

Paraszt dráma. Bagamér községben 1908. év augusztus 6-án leszurta régi szeretőjét, Tóth Borbálát, Rácz Sándor odaváló legény. Ma tárgyalta az ügyet az esküdtszék Korn Lajos elnöke mellett. A beidézett tanúk vallomása alapján beigazolódott, hogy a legény szerette a meggyilkoltat s feleségül is akarta venni s Tóth Borbála is szerelmet mutatott a legény iránt. A tanúk kihallgatása után a bizonyítási eljárás befejezést nyert. A délután folyamán dr. Vattay József ügyész mondotta el vádbeszédét, melyben szembe állítja a leány, z áldozat tisztaságát a vádlott szörnyű, véres tettével s kéri az esküdteket, hogy a védő által benyujtott mellékkérdésre, hogy a vádlott erős felindulásban követte el tettét, nemmel feleljenek.

Majd Nagy Mihály védő beszédében ügyesen tárta fel a vádlott lelkivilágát azon pillanatban, mikor készt arra emelte, kit annyira szeretett, hogy inkább megölte, semhogy másénak tudja. Kérte védelemnek az erős felindulást beszámítani. Hosszabb tanácskozás után meghozták az esküdtek verdiktjüket, amely a vádlottat szándékos emberölésben bűnösnek mondja ki. A második kérdésre »nem» volt a felelet. Majd az ítélet hozatott meg, melynek értelmében a vádlott, Rácz Sándor 12 évi fegyházzal büntetetik. Nagy Mihály védő semmiséget jelentett be; a vádlott ellenben megnyugodott.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 21.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.98
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.88
Tengeri jul.	—	6.68

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. nov. 21.

Magyar arany járadék 4 száz. — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz. — —	93.25
Magyar koronajáradék — — —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz. 240.—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	94.50
Osztrák járadék papírban — — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben — — —	145.—
Osztrák járadék aranyban — — —	97.25
Osztrák korona járadék — — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek — — —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény — — —	197.50
Magyar hitelbank-részvény — — —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény — — —	730.—
Magyar hitelrészvény — — —	748.—
London, vista — — — — —	631.50
Paris vista — — — — —	689.50

REGÉNYCSARNOK.

A PÉNZ.

Írta: G. V.

(Folytatás.)

45.

Valóban a beláthatatlan pusztákat mintha egy bösz szellem nyargalta volna be daemoni paripán, kiterjesztett sötét szárnyakon repülve, s méletyt hintve a gyarló szívekbe s vétkekre csábítva. Borongós ködlepelle burkolódzik a kísértet s eltakarja felhőpalástjával a békés tanyát, hogy csak a rabló szeme lássa meg s oltalma alá ezt veszi, míg gyilkol és fosztogat. Föl-fölbukkan uton-utfélen és senki sem érheti utól, mindenütt jelen van és seaki sem láthatja! Szennyes paripán nyargal, tán ama sötét folt, melyre a villám irányzá nyillait, avagy az a rut felhő foszlány, melyre az ég menydörög! Nem riaszthatja vissza semmi, mint átok sulya uehezül a vidékre s vészes suttogás éjnek idején: öli, gyilkolj, rabolj! . . .

Rendkívüli jelenségek okozatai megfejtésére egykor a történelem lesz hivatva. Szeged környékén a rablások s gyilkosságok napirenden vannak; a statisztika egyszerűen följegyzi a tényeket s hiteles kimutatás szerint ennyi és annyi magyar ember, ennyi meg annyi rablást követett el bizonyos időközökben s a pontosan kimutatott általán az erkölcsök oly óriási hanyatlását tanusítja, hogy lehetetlen fölsajgó kébellel nem kérdezni: a te bűnöd e mind ez oh magyar? . . . S hogy a puszták fia, a primitív ember, egyszerre számító, rendkívül pénzsóvár s minden uton meggazdagodni törekvővé vált volna.

Rettentő fontosságánál fogva kényes problema, mit egy regény sűk keretében érinteni talán, de megoldani nem lehet.

A lélektan azonban kétségtelenül támogatja nézetünket, midőn azt állítjuk, hogy végrehajtó és leleményes tervező csak ritka esetekben egy és ugyanazon személy, más szóval, hogy az, a kinek a nyers erő szerepe jutott, nem végezhet egyszersmind a fondor ész számításait. Tudjuk, ugyanis, hogy erélyt fogyaszt a rabló gyilkos, elannyira, hogy miután tettét végrehajtotta, még annak óvatos elpálástolására is majdnem képtelen, nemhogy lankadatlan kitartással s bámulatra méltó számításal tervezhetne, mert, ha erre képes volna s nem kellene, hogy elavult mesékből szerezzünk magunknak fogalmat róla.

E lélektani igazságot tüntették föl az alföldi rablógyilkosságai merényletek is, mert tervszerű jellegűek volt. Konkrét vakmerő a végrehajtás, de mindig ildomos a megelőző körülmények megítélése, titokban folytak össze a szálak, napfényre csak kevés került s ez a kevés is csak oly nyomokra vezetett, melyekre mint ha futó homok borult volna biztos alapul további kutatásokra nem szolgálhattak.

Az orgazdák legioja az, mi az alföldi rablógyilkosságok borzadalmas esetek nyitjaira vezethetett volna.

Láthatatlan kezek, melyek a bonyolódott szálakat tartották, olyanok, kik jajveszékkel fordultak el a vényomoktól kancsal szemmel lesték a prédát s nyeresémet, kiknek uzsora fejében zs-böbbe szivárgott a lopott pénz. kik elkésertették áldozataikat, kik erkölccselem példájukkal igazolták, hogy csak gonosznak áll a világ s az boldogul, de ildomosan egymás tülébe az sugták; hadd szerepeljenek ők s cselekvényeik eredményén hadd üdvözlöjünk mi. . .

Távol attól, hogy a voltaképpeni tettesek bűnei mentségére keljünk, csak magyarázatát akartuk adni s még azt is elismerjük, hogy volt ama bűnök eredetének koronként bizonyos nemzeti jellege is, a menyiben magyar sajátosságok, illetőleg magyar hibák végletei eredményezték.

Egy két egyén vétke elvévedése, mondhatni egy egész species tipikus kifejezése volt, a magyar gentry egy részének, annak, amely sok szép tulajdonságai mellett, ha elvesztette vagyonát, nélküli legfőbbnyire a lelki erőt is a sors viszontagságai közt s ha egyszer elbukott, elveszti az egyensúlyt s végletekig sodortja magát a könnyelműség s bűm lejtőjén; amaz évezetsovár, erején túlterjeszkedő és fennehéjazó csoport, mely semmit sem felejtett, semmit sem tanult, a munkától irtózik s vagyoni bukása rendszeren erkölcsi sülyedését idézi elő; ama szánandó faj végre, mely a szerencsétlenségben követelő és kevély marad, a nélkül, hogy hajlandóságot érezne rongált cimerét a munka által megaranyozni.

Amaz uri ember, ki közvetlen részes volt a postakocsi kirablásában, ezt a speciest képviselte.

S voltak, kik eredendő bűnnel születtek s kiknek pazarlasi hajlamuk, nagyzásuk és tüntető természetük csak siettette s érvényre emelte gonoszságukat, teljes s ijesztő egész voltában. Ez utóbbiak közé tartozott Tó ok Lehel.

A kiknek későbbi időkben a véres baltát kezeikből kicsavarták s kiket magas bitóra függesztettek, eladósodott emberek voltak, kiket az adóvégrehajtó s a lelketlen uzsora mindegyikből kifosztott s a nyomor kísértete s a kétségbeesés bűne csábított.

A ki a kormánytól teljhatalommal föl lön ruházva, hogy a magyar nép sorait ritkítsa, a szívek mélyébe nem láthatott s ha be is láthat vala, szigorú tisztjét kelle teljesítenie, mely nem számolható azzal, a mi titokban szövetkezett, hogy a gyarló szíveket megántsorítsa s átkos befolyásával méletyt hintsen.

(Folyt. köv.)

Dr. VUCSKICS ÖYÜLA.

M. kir. all. vasutak Budapest-johparti üzletvezetőség.

48994-908. szám.

Pályázati hirdetés.

A magyar királyi államvasutak budapest-johparti üzletvezetősége nyilvános pályázatot hirdet a vonalai részére az 1909 és esetleg a következő 1910 és 1911 években szükséges tölgyfa kerítési oszlopok szállítására.

Az évenkénti megközelítő szükséglet 4000 drb. 2.5 m. hosszú, 18 cm. átmérőjű, 1200 drb. 2.7 m. hosszú és 25 cm. átmérőjű, összesen 5200 drb. oszlop, mely mennyiségnél azonban évenként 10 százalékkal több vagy kevesebb is rendelkezhető.

Az ajánlatok folyó évi december hó 23-án déli 12 óráig üzletvezetőségün I. általános osztályának, (VIII. Kerepesi-ut 3. sz. I. em. 38. sz.) adandók át, a bántpénz ugyanott a gyűjtőpénztárnál folyó évi december hó 22-én déli 12-óráig teendő le. A részletes pályázati feltételek és ajánlati űrlap valamennyi üzletvezetőségünl megtekinthető, üzletvezetőségünk általános osztályában pedig azok díjmentesen megszerzhetők.

Budapest, 1908. évi november hóban.

A budapest-johparti üzletvezetőség.

12403-12482-1908.

Hirdetmény.

Nagyvárad város II-ik és III-ik kerület összes városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1908. évi országos betegápolási pótdóra való tekintettel az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi **November 22-29.** napjain át nyolcz napi közszemlére a II-ik kerület Ujváros és Külváros városrészeire nézve 15-ik, III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve 26-ik számú szobájába azon figyelemzettel tétetnek ki, miszerint az érdekelte adókötelesek, a jelzett lájstromokban terhükre előírt általános jövedelmi és országos betegápolási pótdótt megtekinthetik s a pótdó elleni netaláni felszámolásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 19. §-hoz képest, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lájstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt; azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felebbezés érdemű tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1908. november 19.

A városi adóhivatal.

Özv. dr DEÁKNÉ

kitűnő birnevű

fogműtermében

huszonhatévi gyakorlatom alapján legjobb anyagokból művészi kivitelben minden ebbe a szakmába vágó munka készül. Nagyvárad, Kossuth-utca 2. szám, a »Fekete Sas«-sal szemben.

Magyar királyi államvasutak. Üzletvezetőség Szeged

Pályázati hirdetés.

A magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetősége a vonalain 1909. évben szükséges 6500 drb. III. rangú tölgytalpa és 12 m³ tölgy váltó talpa szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás a magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetőségünl megszerzhető és a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és valamennyi üzletvezetőségünl megtekinthető. Ugyancsak az említett hivataloknál tekinthető meg a hivatalos órák alatt a szállításra vonatkozó általános és különleges szállítási feltételek is, mely utóbbiak a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtárázól megszerzhetők. Az általános feltételek ára 50, a különlegeseké pedig 30 fillér darabonként, melyhez postán szállítás esetén bérmentesítésre 20 fillér is beküldendő a nevezetű hivatalhoz.

Az ivenként egy koronás magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlatok és az ivenként 30 filléres magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlati felhívások ezen külleimmel »Ajánlat 38671-908. szhoz 1908. november hó 28-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetősége általános osztályának főnökéhez benyújtandók, vagy postán beküldendők.

Bántpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5 százalék készpénzben, vagy állami lotétekre alkalmas értékpapírokban 1908. év november hó 27-én déli 12 óráig a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál letendő, esetleg posta útján oda beküldendő.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyekben javítások, vakarások fordulnak elő, nemkülönben melyek nem a kitűzött határidőig érkeznek, végre oly ajánlatok, melyekre nézve az előírt bántpénz le nem tétetett, figyelembe vételre nem számíthatnak.

Az üzletvezetőség.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

294909—1908.

Hirdetmény.

1908 évi november hó 15-től kezdve a szatmárnémeti—mátészalkai vonalon mindkét irányban egy-egy új személyvonat helyeztetik forgalomba: ugyanezen időtől kezdve a jelenleg Mátészalkáról reggel 3 óra 36 perckor induló vegyesvonat mintegy két órával később azaz reggel 5 óra 57 perckor fog indulni és Szatmárnémetire reggel 8 óra 18 perckor fog érkezni.

Az új személyvonat Mátészalkáról délelőtt 10 óra 56 perckor indul és Szatmárnémetire délután 1 óra 5 perckor fog érkezni, hol csatlakozást nyer a Budapest illetve Máramarosziget felé induló gyorsvonatokhoz.

Ellenirányban az új személyvonat Szatmárnémetiről ugyancsak csatlakozással a Budapest és Máramaros sziget felé érkező gyorsvonatokhoz délután 2 óra 30 perckor indul, és Mátészalkára d. u. 4 óra 39 perckor érkezik, hol közvetlen csatlakozást nyer Nyiregyháza felé.

A nyiregyháza mátszalkai vonalon a jelenleg Mátészalkáról délután 2 óra 25 perckor induló vegyesvonat csatlakozással a Szatmárnémeti felől jövő új személyvonathoz mintegy két órával később azaz délután 4 óra 52 perckor fog indulni, és Nyiregyháza este 8 óra 10 perckor fog érkezni.

Nyirbátor és Nyiregyháza között egy tehervonat személyszállítással fog közlekedni. E vonat Nyirbátorból délután 3 óra 30 perckor indul, és Nyiregyháza délután 5 óra 18 perckor érkezik. A részletes menetrendre nézve a kifüggesztett hirdetések nyújtanak bővebb felvilágosítást.

Budapest, 1908. november 8.

Az igazgatóság.

Bérbevétel.

Nagyváradon, vagy Biharmegyében, egy jóforgalmu **gyógytárt** óhajtok bére-
venni. Ajánlatok a forgalom és bérösszeg megjelölésével a Biharmegyei Közház gondnokságához küldendők.

Tötös Mihály

Épület és diszmű bádigos mester
:: Bethlen-utca 36. szám. ::

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget hogy épület és diszmű bádigos munkáim mellett elfogadok teljes fürdő berendezéseket, szökőkútakat és vízvezetéseket saját rezervával, ugyancsak házaknak egész éven át jókarban tartását.

Nagyobb vállalatnál költségvetéssel díjtalanul szolgálok.

Helybeli és vidéki telefon száma 386.
Ugyan ott két tanuló felvétetik.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stílus szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendelésül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Belépési felhívás.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet **7-ik évtársulatába.**

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 1909 január 1-én

új 7-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőke takarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki ki magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4—5 részét minden kezes nélkül kölcsön képen felvenni, mely kölcsönnél a legmértányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratás díj címen minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig teljesíthetők.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet igazgatósága.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Magyar királyi államvasutak igazgatósága
Kolozsvárott.

99685—II. 908. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

A magyar királyi államvasutak kolozsvári igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a magyar királyi államvasutak Nagyvárad állomásán létesítendő vonattelep felsikja feltöltési munkáinak előállítására céljából szükséges munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az ajánlati minta, az egységárjegyzék és a szerződés tervezete, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek a magyar királyi államvasutak kolozsvári igazgatósága pályafentartási és építési osztályánál (Docskay tér 4. sz. II. emelet 52. ajtósz.) valamint a nagyváradai osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlattételhez szükséges nyomtatványok díjtalanul megszereshetők.

Az ajánlatot, valamint a hozzátartozó mellékleteket szabályszerű okmánybéllyel kell ellátni, az ajánlatot és mellékleteit két tanu előttemezése mellett alá kell írni és az ajánlatot mellékleteivel, pecséttel ellátott fonallal kell összefűzni.

A szabályszerűen kitöltött ajánlatot és mellékleteit pecséttel lezárni, sértetlen borítékban kell elhelyezni és legkésőbb 1908. évi december hó 5-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári igazgatósága titkárságánál közvetlenül vagy posta útján beküldeni.

Az ajánlat borítékát következő felírással kell ellátni:

Ajánlat a 39685—908 II. számú versenyárgyalási hirdetésben kiírt munkálatokra.

Ajánlattevő köteles bánatpénz gyanánt az általa ajánlott végösszeg 5 százalékát készpénzben vagy biztosítékképpen értékpapirokban, hivatkozással a jelen hirdetés számára legkésőbb az ajánlat benyújtását megelőző napon vagyis 1908. évi december hó 4-én délután 1 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári igazgatósága gyűjtőpénztárába (Boesky tér 4. sz. földszint) letenni.

A bánatpénzről szóló leírás az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapirokat a budapesti áru- és értéktőzsdén legutóbb jegyzett, de a névértéket meg nem haladó árfolyam szerint számítjuk.

Csak szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és az összes munkákra tett ajánlatokat fogunk tárgyalás alá venni.

Bánatpénz nélkül, vagy elkésve benyújtott, valamint az olyan ajánlatokat, melyek nem az előirt módon tesznek, vagy a melyből valamely melléklet hiányzik, nem vesszünk figyelembe.

A beérkezett ajánlatokat 1908. évi december hó 5-én déli 12 óráig fogjuk felbontani, a mikor az ajánlattevők, vagy igazolt képviselők jelen lehetnek.

Az ajánlatok felett 1908. évi december hó 31-ig történik döntés és ajánlattevők ajánlataikkal ezen időpontig kötelezettségben maradnak.

Olyan ajánlattevők, kik a szóban forgó ipari munkálat teljesítésére törvényes képeletéssel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily ipari képesítéssel bíró megbízottat megnevezni.

Az ajánlattevőknek, vagy megbízottjának ipari képesítésére és a cég bejegyzésére vonatkozó adatok az ajánlatokban felemlítendőek és igazolandók.

Azon ajánlattevők, kik a magyar királyi államvasutak kolozsvári igazgatósága ezideig üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetőleg előtte ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, a melyhez vállalatok feltele szerint tartvznan.

Alólirott igazgatóság fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlati árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Az igazgatóság.

Magyar királyi államvasutak igazgatóság.

293675—C III. 908.

Osztrák-magyar-olasz-francia személy és podgyász forgalom.

A magyar királyi államvasutak igazgatóság közhírré teszi, hogy a fentmegjelölt forgalomban 1909 január hó 1-ével Budapest keleti p. u. állomásvár-úgy Ujdombovár-Fiume-Cormoneon mint Ujdombovár-Fiume-Menfalcone-Cervignanon áll közvetlen I. és II. osztályú gyorsvonatu menetjegyek fognak kiadni Cannen, Florenz, Milanó, Napoli, Nizza, Róma és Venezia állomásokra. Az említett viszonylatokban ugyanakkor közvetlen podgyászszámolás is fog rendszeresítettetni.

Az igazgatóság.

Magyar királyi államvasutak igazgatóság.

Uj személydíj szabás életbe léptetése a Fogaras-Brassói helyi érdekű vasuton.

A fogaras-brassói h. é. vasuton az ósinka-homoródvölgyi vonalrész megnyitása napjától új zónarendszerű személydíjszabás lép életbe, mely által a fogaras-ósinkai és homoródvölgy-brassóbortalani vonalrészek megnyitása napjától érvényes személydíjszabás érvényben kívül helyeztetik.

Ezen díjszabás a magyar királyi államvasutak díjszabáselárusító irodájában (Budapest, Csengery-utca 33.) 20 fillérért kapható.

Az igazgatóság.

Eladó hizott sertések.

A nagyváradai latin szertartású káptalani uradalom ősi-i hizalójában öreg és fiatal hizott sertések kaphatók november hó 24-én és ettől számítva két hetenként. Sertések ára az átvételkor a helyszínen: 8500 májorban fizetendő.

Előjegyzések az uradalom központi irodájában Sal Ferenc-utca 4. sz. eszköz-
lendők.

Papp Imre,
uradalmi főfősz.

Utánnyomás nem díjaztatik.

Pénz.

Olcso tőketörlesztéses kölcsönt

10-75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való *adás-vételét* vagy *bérletét* a legsikeresebb eredményel közvetít.

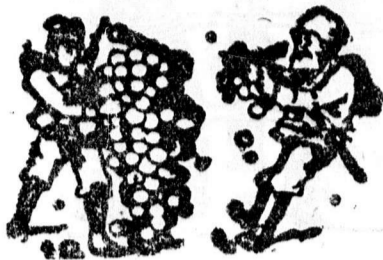
Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,
volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.
Telefon szám 424.

27

Szőlő-oltványokat

szállít,
fajtiszta
ságáért
jótállva
legdusabb
választék-
ban a már
évek óta
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**

Medgyes 39. sz. (Nagyküküllő megye)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, emellett minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől, szőlőművelésben tapasztalt szakemberektől, mint irásbeli bizonyítást szerezhetsz magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízható ságáról.

Az elli ujdonságok már megérkeztek!!

**Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkendők különlegességek, női berli-
ner, gyapjú és selyem kendők, és es-
charpok.** — Szorosi féle sifonok és vásznak paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, bétés áruk!

Kézimunkák és minden hozzávalók

!! FELTŰNŐ OLCSÓ ARAK !!

KLEPFER ALBERT

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRU TÁZÁBAN. —

Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

TELEFON 703.

MOSKOVITS FARKAS és Társa

cipő és csizmagyár. Császári és királyi közös hadsereg szerződéses szállítók.

Nagyvárad.

Fióközetek:

Nagyvárad, Rákóczi ut Bazár épület.

Kizárólag finom különlegességek.

Nagyvárad, Kossuth-utca Gyár épület.

Finom és közönséges lábbelik.

Budapest, Rákóczi-ut 64. Budapest,

Andrássy ut 17. Pécs, Király-utca 7

Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf u. 10.

Eredeti Gyári szabott árak!!!

Közgazdasági Bank Részvénytársaság Nagyváradon.

Belépési felhívás.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleky-utca 10) üzlet helyiségében **1 koronás** szövetkezetet alakít.

„Közgazdasági Koronás Takaré-
rék és Hitel szövetkezet” címmel, ok-
tóber hó 1-től kezdődő 3 évi időtartamra.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank részvénytársaság (Teleky-u. 10) üzlethelyiségében és a körözött alá-
írási iven eszkozőlhetők.

A heti egykoronás üzletrészek besze-
dését minden helybeli szövetkezeti-tagla-
kására küldött óvadékkal bíró pénzbesze-
dés, szolgálja. A vidéki szövetkezeti
tagok befizetéseket a postatakarék pénztári
útján portó mentesen teljesíthetik,

Közgazdasági Bank R-T.

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE.

Tüzfát

legolcsóbb napi árakon házakhoz
szállítanak

Weiszberger és Társa
tűzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.
Fatelep: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látészerszénél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte nek!
!! Saját műhely!

A Fekete Sas
nagyszálloda
éttermei megnyitása.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönséggel tudatni, hogy a Fekete Sas nagyszálloda éttermeit 1908. évi nov. hó 21-én a helybeli cs. és kir. 37-ik gyalogezred zenekarának hangversenyével megnyitom. Egyben tudatom, hogy magyar és francia konyhát vezetek és csakis a legkiválóbb bel- és külföldi borok, valamint összes helyiségeimben kizárólagosan Dréher-féle dupla márciusi sör jön kímérésbe. Azon készséges kijelentésem kapcsán, miszerint minden tehetséget és erőtmet összpontosítandom arra, hogy a mélyen tisztelt közönség legmesszebb menő igényeit is kielégítsem, legyen szabad a mélyen tisztelt közönség szíves támogatását kikérnem.

Kiváló tisztelettel
Nagyvárad, 1908. nov. 19.
BENRÁD ALBERT,
a »Fekete Sas« nagyszálloda
éttermeinek bérlője.

BIZTOS ALAP

ANDRÉNYI
SEC
VÁRAD

ÜDÍTŐ FRISS SZAKBABERÉK
ZAMAT ELISMERÉSI.

HAGYOMÁNYOS REMEK KIVÁLÓ
FRANCZA ILLAT. APRÓGYÖNGY.

NAGY ERŐSÜLŐ SZAKSZERŰ ELKÍSÉRÉTES SAJÁT MINTA-
MÉRSZÁRUTY KÉZELÉS GONDOSZÁS. SZERŰ
BOROK. SZÖLŐBIRTOK.

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban.

XXVII ik magyar királyi

jótekonyczélú államsorsjáték.

Ezen sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótékony célokra fog fordíttatni.
Ezen sorsjátéknak 11969 nyeresége 365,000 korona összegben készpénzben.

Főnyeremény 150,000 korona, továbbá:

1 főnyeremény	20,000 kor.	10 nyeremény á	1,000 kor.
1 >	10,000 >	150 >	100 >
1 >	5,000 >	300 >	50 >
5 >	2,000 >	1500 >	20 >
		10000 >	10 >

Huzás visszavonhatatlanul 1908. év december hó 30-án.
Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek kaphatók a magyar kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és söhivatalnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohánytőzsdében és váltó-üzletben.

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Női kosztümök és
:: blousok. ::

Wéber Testvérek

kész női és gyermek ruha áruháza Nagyváradon.
Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női és gyermekruha áruháza **Wéber Testvérek.**

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész női pongyolák, aljak és fehéreneműek olcsó bevásárlási forrás.

Wéber Testvérek
Bémer-tér.

TELEFON 684.

Megrendelések 2 nap alatt készülnek.

Mérték utáni megrendelések elfogadhatnak.

Kovács József

katonai- és polgári cipész.
Ortophéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

Gőzmosóda vegytisztítógyár

Nagyvárad, Gilányi-utca.

Mos, vasal s vegyileg tisztít

Mindennemű fehérneműk mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítónkban női és férfi ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakoszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját

kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 398

BELÉPÉSI FELHÍVÁS.

A „Biharmegyei Korona Takaré- és Hitelszövetkezet“

1909. ÉVI JANUÁR HÓ 1-ÉN ÚJ ÉVTÁRSULATOT KEZD, MELY 1911. DECEMBER VÉGÉIG TART.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább egy üzletrészt jegyez, vagyis legalább 1 koronának heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg három év leteltével, kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek készpénzben fizettetik vissza. Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által teljesíthetik (portómentesen). A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan olesó kölcsönhöz juthassanak, nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azon felül is. Most végződő évtársulatunk is igen szép eredménnyel működik; tagjai a rendes takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékban részesülnek.

A szövetkezet helyisége a „Biharmegyei Takarékpénztár“ 1. emeleti üzlethelyiségében van, Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 3. szám alatt.

Jegyzések itt, valamint a földszinten lévő váltóüzletben már a mai naptól kezdve elfogadtatnak, melyek mielőbbi eszközzésére felkérjük a szövetkezet tagjait, valamint az újonnan belépni szándékozókat.

Nagyvárad, 1908. november hó.

584 1-16

A „BIHARMEGYEI KORONA TAKARÉK- ÉS HITELSZÖVETKEZET“ IGAZGATÓSÁGA:

Dr. Wallner Ödön

Fleischhackker Gyula

Pekanovits Imre

Schwartz Ferenc

Weinberger Jakab

Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

mirden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kostüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusíttatnak.

A lelegegánsabb és legjobb kivitelű

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

Cipők! Kalapok! A legtartósabb
: kivitelben! :
Leitner Lázár cégnél Zöldfa-utca.

NEUMANN M. cégnél

cs. és kir. udvari szállító **Nagyvárad (Kishidfő.)**
Kizárólag saját készítményű férfi és fiú ruhák készen és mérték után óriási választékban kaphatók. — Városi és vidéki telefon 88.

Megérkeztek LEITNER MÁRTON céghez

a nyári idényre óriási választékban a legújabb divatu batisztokt, (Mideira) fehér és színes ruhavásznak, piquet, zefir, csipkekelmék hozzávaló diszkekkel. Szép és divatos ruha, blouz-selymek, pouplin, grenadin és nyári helmék.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját tejes, kitűnő borával, finom Dréher sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Szép kép kereteket készítenek olcsón és gyorsan
== SZICHTA TIVADAR üveg kereskedésében ==
Kossuth utca 2.

Ugyanott szép porcellán és üveg szervizek, nagy választék alpaca és China ezüst evőeszközökben.

Aki a szép fehérneműt szereti, adja azt mosás és vasalásra a **Gőzmosóda és vegytisztító gyárba,** NAGYVÁRAD, Gilyányi-utca 5-7. (Saját gyártelep.) Vegyileg tisztítanak férfi- és női felső ruhák, egyenruhák, helmék, kézimunkák, szőnyegek. Kívánatra a mosni való ruhaneműket a gőzmosóda kihordói által bárhol elvitelik és pontosan hazaszállítatnak. — Városi és vidéki telefon 398.

PREIS R., ágynemű raktára NAGYVÁRAD, Kossuth u. 12.
Intézeti ágyneműk, paplan, madrácz, szalmazsák mértékre és készen kapható az ágynemű raktárban Kossuth-utca 12. sz. Fosztott toll állandoan raktáron. —
PREIS R.

Üdülőknek! Az összes keresettebb kül- és belföldi ásványvizek állandóan friss töltésben.
Kirándulóknak! Naponta friss tea-vaj, lipői-turó, sajtok, szalámi és főtt prágai sonka, legelőnyösebb árakon beszerezhető.

Friedl és Jörösnél
Szent László-tér és Kert-utca sarkán.

Kályha előtéték, tálcák, el-
lenzők, fáskosarak, **RAPID-**
gyorsfűtő készülék
kizárólagos raktára.

Értesitem a n. é. közönséget valamint igen tisztelt megrendelőimet, hogy a nyári idényre angol, skót és belföldi különlegességeim megérkeztek.
Kiss István uri-divat szabó
Szinház-utca Adorján ház.
Pontos kiszolgálás. — Modern szabás.

BARTOS H. és TÁRSA
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2. Bazár-épület.

Kizárólagos harisnya és ernyőkülönlegességek. Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyermekharisnyákban a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, továbbá eső- és napernyőt! Folytonos újdonságok! —
!!! Javítások gyorsan eszközöltetnek !!!

Ujlaky István divat és ortopéd
== cipész ==

NAGYVÁRAD, Szent János-utca 4.
Készít mérték után a legfinomabb anyagból a legszebb divatszabású uri és női cipőket. Alapított 1894. évben

Klepfer Albert Teleky-u. 28.

Óriási választékban nyakkendők, ingek, harisnyák, keztük és napernyők meglepő olcsó árakban.

Czipóth Ferenc

Pannonia vendéglős kellemes téli kertjében és éttermeiben kitűnő italok és ételekről gondoskodva van. Mindennap zene.

SEBŐ IMRE

könyv és papir-
:: kereskedése ::
Nagyvárad, - Rákóczi-út.

GELBERG A.

uri divat szabó
Beothy Ödön-utca 21. sz.
állandó raktár a diva-
tosabb kelmékből.

Tarsoly és Risztó
vaskereskedésében a »Vasemberhez«
Rákóczi-ut 9. Ováry-palota.

Fodrász-üzlet átvétel.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy Szent János-utca 37. szám. alatti Boeczonyi Ferenc fodrász üzletét átvettem s azt az eddigi szolid alapon pontosabb kiszolgálással tovább vezetem. Az eddigi tisztelt vendégek és jó ismerőseim szives pártfogását kérem. Tisztelettel
VERES JÁNOS fodrász.

KOVACS JÁNOS

elsőrangú cukrászati speciálista
Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.
Városi telefon 806. Megyei telefon 120.

Fűszer és csemege üzlet
Adorján palota. Színház-u. 4. szám.

Friss tea-vaj. 1 liter Vacuum petróleum
11 kr. Kívánatra házhoz szállítatik.
Wohl Albert.

Fővárosi izlés.

Blous és Pongyola Kizárólag Vajda és Róna cégnél Szent László-tér és Zöldfa utca sarok.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.
TELEFON 180. — TELEFON 180

Gazdálkodóknak gépolaj továbbá zeir, kátrány stb. Vidéki kereskedőknek cipőkrém, parkett fényezőmáz, Emke lakkok stb. vételénél legnagyobb árengedmények.

Legjobb varrógépek, kerékpárok, beszélőgépek kaphatók

Kalenda János cégnél
NAGYVÁRAD, Szent László-tér
(a Holdas-templom mellett.)
Ugyanott szakszerű javító műhely. — Telefon 245.

A Kis-piac téren KEPES DEZSŐ

óra, ékszer és látszerüzletében a legolcsóbban lehet órát, ékszer és látszer javíttatni jóállás mellett. Ugyiszintén elismert legolcsóbb bevásárlási forrás mindenféle zseb-, fali- inga- álló és ébresztő órákból, optikai cikkekből és chinaezüst tárgyakból.

Szives pártfogást kér **Kepes Dezső, NAGYVÁRAD, Kispiac-tér.**

Ujváry Vilmos bádogos
Szent János-utca 12.
Fennáll 42 év óta.

Pál Sándor épület, portál- és műbutorasztalos.

Készítek bármilyen dolgot pontos és szakszerű kivitelben a legszolidabb árak mellett.
Rákóczi-ut 10. szám. (Stern-palota.)
Szaniszló-utcai oldalon.

Harmos János Naponta 3-szor
:: pékmester :: friss sütemény.
NAGY-VÁRAD,
:: Uri-utca. :: Sütések elfogadtatnak.